

2023
Booker
Ödülü
Finalisti

CHETNA MAROO

Western Lane

Türkçeleştiren: Mert Doğruer

De|li

Chetna Maroo

Kenya'da doğan ve Londra'da yaşayan İngiliz yazar Chetna Maroo, kendini tamamen edebiyata adamadan önce muhasebeci olarak çalışıyordu. Yazarın öyküleri çeşitli antolojilerde, ayrıca *Paris Review*, *Stinging Fly* ve *Dublin Review*'da yayımlandı. 2022 yılında *Paris Review*'ın kurmaca dalında verdiği Plimpton Ödülü'nü aldı. Yazar ilk romanı *Western Lane*'in yalın anlatım dili nedeniyle eleştirmenlerden övgüler alırken 2023 yılında Booker Ödülü'nün de finalistlerinden biri oldu.

Mert Doğruer

11 Aralık 1989'da Bursa'da doğdu. Bursa Anadolu Lisesi'nin ardından bir vakıf üniversitesinin uluslararası ilişkiler bölümünden mezun oldu. On bir yıllık kitap çevirmenliğinde Philip K. Dick, Jim Thompson, Robert Louis Stevenson, Charlie Kaufman, Leonard Gardner, George Orwell, Ray Bradbury, Diana Gabaldon, Tim Marshall, John Boyne ve Paul Lynch gibi yazarların eserlerini tercüme etti; sekiz yıldır editörlük de yapıyor.

WESTERN LANE

© 2024, Tudem Yayın Grubu
1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

metin hakları © 2023, Chetna Maroo

İlk baskı 2023 yılında, İngiltere’de *Western Lane* adıyla
Picador tarafından gerçekleştirilmiştir.

Bu kitabın telif hakları The Wylie Agency (UK) LTD ile anlaşmalı olarak
alınmıştır.

YAZAR: Chetna Maroo
TÜRKÇELEŞTİREN: Mert Doğruer
EDİTÖR: Seza Özdemir
DÜZELTİ: Ayşegül Utku Günaydın
KAPAK GÖRSELİ: Anthony Zinonos
KAPAK UYGULAMA: Helinsu Cengiz
GRAFİK UYGULAMA: Aslı Kayalarlıhoğulları Kurt

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Başkent Organize San. Bölgesi 22 Cad. No:6 Malıköy, Temelli/Ankara
Tel: 0312 640 16 23

Birinci Baskı: Nisan 2025 (2000 adet)

ISBN: 978-605-5060-68-8

Yayınevi sertifika no: 45041

Matbaa sertifika no: 48083

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, yayıncının önceden yazılı izni
olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde
elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez, çoğaltılamaz.

DELİDOLU, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. AŞ’nin tescilli markasıdır.

delidolu.com.tr

CHETNA MAROO

Western Lane

Türkçeleştiren: Mert Doğruer

Deli

Jot'a...

I

Duvar tenisi kortunun ortasında –T noktasında– durup yan taraftaki kortta olanlara kulak kabarttığınız oldu mu, bilmem. Benim aklımdan geçen, yandaki korttan gelen, kusursuz, sert vurulmuş bir topun sesi. Hızlı ve alçaktan vuruşun sesidir bu ve yakın mesafeden yankılanır. Yankı, yani topun kortun duvarına çarpışı, vuruşun kendisinden daha gürültülüdür. Annemizin ölümünün ertesi yılını hatırladığımda duyduğum ses bu; babamız bizi Western Lane’de her gün iki, üç, hatta dört saat çalıştırdı. İlk kez okul çıkışı akşam antrenmanlarından birinde fark etmiştim herhâlde. Bacaklarım o kadar yorgundu ki devam edip edemeyeceğimden emin değildim; T noktasında raketimi baş aşağı tutmuş, öylece duruyordum, yüzeyinden seken bütün topların soluk izleriyle lekelenmiş yan duvara bakıyordum. Servis atmam lazımdı, babam *drive*¹ vuruşla karşılık verecekti, ben *vole*² vuracaktım, babam *drive* gönderecekti, ben *vole* vuracaktım; daima ön duvardaki kırmızı servis çizgisini hedef alırdım. Babam çok geride durmuş, bekliyordu. İlk hareket edenin o olmayacağını sessiz kalışından biliyordum, tek yapabileceğim *servis-voleydi*, yoksa onu hayal kırıklığına uğrattırdım. Duvardaki lekeler bulanıklaşıp birbirlerine girdi, kesin

1 Düz-sert: Topun rakibin arka köşelerine doğru gönderilmesi amacıyla duvara düz ve sert vurulması. [Ç.N.]

2 Duvardan gelen topa yere değmeden önce vurulması. Genelde rakibin karşılık vermesine fırsat bırakmayacak şekilde, T noktasından ya da ön duvara yakın mesafeden yapılır. [E.N.]

düŖeçeğim diye düŖündüm. İşte o an olan olmuŖtu. Yan korttan gelen, sabit, melankolik bir ritim, vuruŖ ve yankısı, tekrar tekrar, bir çeŖit kurtuluŖ gibiydi. Tek kiŖinin idman yaptığını anlayabiliyordum. Kim olduğunu da biliyordum. Öylece durup dinledim; ses içime, sinirlerime, kemiklerime kadar işledi ve kurtarılmıŖlık hissiyle raketimi kaldırıp servis attım.

Üç kızdık biz. Annem öldüğünde ben on bir yaşındaydım, Khush on üçtü, Mona da on beŖti. Raket tutacak kadar büyüdüğümüzden beri haftada iki defa duvar tenisi ve badminton oynuyorduk ama bu, arkasından gelen düzene kıyasla bir hiçti. Mona'nın dediğine göre, kısa mesafe koŖuları, gölge antrenmanları ve üç saatlik idmanların hepsi, Ranjan yengemizin babama biz kızların ihtiyacının antrenman ve disiplin olduğundan bahsetmesi, babamınsa sessiz kalıp yengemin ona ne yapması gerektiğini söylemesine izin vermesiyle baŖlamıŖ.

Sonbaharın baŖıydı. Mevsim normallerinden daha kuru olan havalar yerini ılık, nemli havalara bırakmıŖtı. Basıyordu hava, sokaklar çürük yiyecek kokuyordu. Bu sıcakta, annemin cenazesinden birkaç gün sonra, yas dönemimizin bittiğine işaret eder şekilde yengemizin evinde yemek yemek üzere altı yüz elli kilometre katederek Edinburgh'a gitmiŖtik ve Ranjan yenge, babama bizim yabancı olduğumuzu söylemiŖti.

Yengem bunu söylediğinde Mona'yla ikimiz mutfağın ortasında idık. Mona lavaboda patatesleri yıkıyordu. BaŖını eėmiŖ, gömleğinin kollarını dirseklerine kadar sıyırmıŖtı çünkü sadece çamuru temizlemiyordu. Patatesleri cidden ovalıyordu. Atkuyruėu bir omzunun üstüne düŖmüŖtü. Khush da patateslerin kabuklarını ağır ağır soyarken pencereden dıŖarı bakıyordu. Ben de masada nar ayıklıyordum. Ranjan yenge Khush'u mutfakta saçları açık gezdiiği için payladı, sonra da bana döndü, yeni yemek odası takımının üstüne nar suyu fiŖkırtma-

yayım diye beyaz örtüyü yarıya kadar çekip gazete kâğıdı örttü. Çok güzel bir takımdı, koyu renkli, cilalı.

Oturduğum yerden, Ranjan yengenin o sabah erkenden hazırladığı *gulab jamun*'u³ görebiliyordum. Üstlerine bolca şeker şuru bu çoktan dökülmüş, koyu altın rengi sünger topları tezgâhın öbür ucundaki cam kâsede tepeleme dizilmişti.

Ranjan yenge beni oraya bakarken gördü.

“Gopi,” dedi.

Donakaldım, ismimi duyunca kıpkırmızı oldum.

Ranjan yenge ayağa kalktı. Tatlılarla aramda durarak görüş açımı kapadı. Neden bilmem ama odağımı değiştirmemek, başından beri herhangi bir şeye bakmıyormuş gibi görünmek bana önemli geldi.

Ranjan yenge ikinci kez, “Yabani,” dedi, gözleri hâlâ üstümdeydi. “Gizlisi saklısı da yok.”

Sonra da babama döndü; babam sahiden öylece oturup boşluğa bakıyor ve hiçbir şey söylemiyordu.

Ranjan yenge bekledi.

“Eh, ben lafımı söyledim,” dedi sonunda. “Bundan sonrası sizde.”

Babam bir an Ranjan yengeye baktı, gözlerindeki soğukluğa biz alışkındık ama Ranjan yenge değildi. Yanakları kızardı. Ocak gözünün üstündeki düdüklü tencereden ince, tiz bir ısılık çıktı; mutfak birden buharla ve gereğinden fazla pişmiş mercimeğin kokusuyla ısındı. Ranjan yenge sandalyenin arkasından aldığı el havlusuyla alınını sildi.

“Charu'ya söyledim,” dedi. “Onu suçlamıyorum kardeşim ama şunu da söyleyeyim sana, kızların için henüz çok geç değil.”

Ortam sessizleşti. Sonra Mona ablam tezgâha geçti, düdüklü tencereyi ocaktan alıp granit tezgâha pat diye koydu. Öteki uçtaki *gulab*

3 *Hint*. Gül(suyu) tanesi; Kemalpaşa tatlısı benzeri, peynirin çeşitli hâlleri kullanılarak yapılan, gülsuyu aromalı bir Hint tatlısı. [Ç.N.]

jamun kâsesi titredi, Mona patates toprağı bulaşmış elleriyle Ranjan yengenin düdüklü tenceresinin başında durup babama baktı.

Ranjan yenge, Mona'nın açık bıraktığı muslukları kapayıp yanına gitti.

“Öyle olmaz çocuğum,” dedi Mona'ya.

O an amcamız içeri girdi ama başkasının mutfağına girer gibi. Belki de doğrudan bahçeye geçerci ama önce Mona'ya, sonra babama baktı, mutfağın ortasında birkaç saniye durduktan sonra masaya gelip babamla ikimizin arasına oturdu. Severdik Pavan amcamı. Babamın küçük kardeşiydi, iriyarıydı, nazikti, dışarıda sigara içmeyi ve geçmişı düşünmeyi severdi.

Kırk yaşındaydı Pavan amca. Babamsa kırk beşine dayanmıştı. Ama herkes, abi-kardeşin son zamanlarda sanki yeni yetişkin olmuş gibi çok yakışıklı olduklarından söz ediyordu. Annem öldükten sonra teyze ve yengelerimizin gözleri, babam yemek masasından kalktıktan sonra onu lavaboya veya dışarıdaki bahçeye kadar takip etmeye başlamıştı. Ona üzüılıyor ama bir yandan da bir şeyleri ölçüp tartmaya çalışıyorlardı ve biz konunun babamın hayatında doğan boşlukla ilgili olduğunun farkındaydık.

Daha öğlen olmamıştı ama Pavan amca sıcaklamıştı bile. Yüzü parılıyordu, pespembeydi. Elini masaya koydu, dört parmağını bezin üstünde aynı anda tıkırdattı, sonra elini uyluğına götürdü. Sigaraya ihtiyacı vardı. Babama şöyle bir baktı, ellerini kucağında birleştirdi, konuşmaya hazırdu. Khush, Pavan amcaya bir bardak su koymuştu, onun hazır olduğunu görünce bardağı masaya, amcamın önüne koydu, onu dinlemek için kendisi de oturdu. Pavan amca ona minnetle bakıp konuşmaya başladı.

“Bir sıcak hava dalgasının ortasıydı,” dedi. Babama doğru eğildi. “Haurılıyor musun? Bapuji'ye evleneceğini söylediğin gece. Geç saatte kadar dışarıdaydın, Bapuji de hepimizi senin yüzünden ayakta

tutmuştu. Vantilatörlerin önüne buz kutuları koymamız gerekmişti, kılıımızı kıpırdatamıyorduk, o kadar sıcaktı. Nihayet eve geldiğinde Bapuji seni buyur etmişti, herkesin önünde, ‘Ne yaptığını zannediyorsun?’ diye sormuştu. Tereddüt etmemiştin. Kapının ağzında durup dünyanın en doğal şeyymiş gibi söylemiştin. ‘Evleniyorum.’ Öylece. Harikaydı. Bapuji’nin yüz ifadesini asla unutmayacağım. Yani... ben... Charu... o öyle... o...”

Pavan amcanın boğazına bir şey takılmış gibiydi, babamın onun konuşmaya devam etmesini istediğini de görebiliyorduk ama Pavan amca konuşamayacaktı.

“Bir şeylere takılıp kalmanın faydası yok,” dedi Ranjan yenge. Elini Pavan amcanın omzuna koydu. “Gel Pavan. Garajdan iki sandalye daha getir de hep beraber oturalım.”

Yemeğe oturduğumuzda saat dört olmuştu. Hava basıktı, bunaltıyordu ve bu havada her şey yavaş ilerliyordu. Ranjan yenge, Pavan amca ve babamla ben yerimizde beklerken ablalarım yemeği servis etti. Hepimizin birer gümüş tabağı vardı, ablalarım bu tabaklara birer küçük gümüş kâse dolusu *dal*⁴, birer bütün *ladu*⁵, patatesli *shaak*⁶, pilav, *puri* ekmeği⁷, soğanlı domatesli salata ve içlerinde üçer *gulab jamun* bulunan ikinci gümüş kâseleri koydu. Khush alnına ve sıcaklamış yanaklarına yapışıp duran saçlarını geri çekip duruyordu. Kâsemdeki *jamun*’ların üstüne biraz daha şurup dökerken saçının neredeyse şuruba girdiğini görünce gözlerimi kaçırdım.

Bahçe kapısı açıktı. Esinti yoktu. Ranjan yenge, Tanzania’daki çok çocuklu kardeşlerini anlatıyordu. Dikkatle yiyor, ağzına arada

4 Mercimek gibi ıslatmadan pişirilip yenilebilen bakliyatın haşlanarak bazen lapa bazen de çorba olarak tüketildiği bir yemeğin adı; Hint mutfağında birçok çeşidi vardır. [E.N.]

5 Şeker şurubu, nohut unu, irmik gibi malzemelerden yapılan, top şeklinde kızartma Hint tatlısı. [Ç.N.]

6 Sebz ve baharat karışımlarından yapılan Hint yemeklerine verilen genel isim. [Ç.N.]

7 Kabartılmamış tam buğday unundan yapılan kızartma Hint ekmeği. [Ç.N.]

bir küçük lokmalar atıyordu, biz de aynısını yapmaya çalışıyorduk. Tabağımdaki üç *gulab jamun*'um dışında her şeyi bitirdiğimde yengem benim bol şuruplu küçük kâseme baktı. Ben de kaşığımı bıraktım.

Babama dönüp, “Kardeşim,” dedi, o an babamın onun kardeşi değil Pavan amcamın kardeşi olduğunu bağıra çağıra söyleyesim geldi. “Kardeşim,” dedi, “yakında zor zamanlar yaşayacaksın.”

Pavan amca sandalyesini masaya yanaştırıp, “Ranjan,” diye fısıldadı. “Hayır,” dedi Ranjan yenge. “O anlıyor.”

Babama baktı, sesini kısık ve sakın tutarak Guceratça konuşmaya başladı. Pavan amcayla ikisinin çocukları olmadığını ama kardeşlerini çok sevdiklerini, bizi de kendi çocuklarıymışız gibi sevdiklerini söyledi. Aramızdan birini almasına izin verirse işinin daha kolay olacağını söyledi. Üçüne birden bakamazsın, dedi. Çok fazla üçü. Babam sessiz kalınca da bunu konuşmaya devam etmesi yönünde bir işaret saydı. İnsanlar böyle yapıyorlar, dedi. Bunu kızların anneleri yaşarken yapmış olsan bile kimse ayıplamazdı, diye konuştu. Sonra kendi kız kardeşinin, benden daha küçükken teyzesiyle yaşamak için Mombasa'dan Bombay'a uçakla 4 bin kilometreyi aşkın mesafeyi gittiğini, bizim içinse yalnızca arabayla birkaç saat uzaklığın söz konusu olduğunu anlattı.

Babam tabağına bakıyordu. Ranjan yengenin dediklerini anladığımızın farkındaydı. O yüzden bize bakmıyordu. Biz babamın, Ranjan yengenin sözleri biraz havada kalsın da yenge bazı şeyleri yanlış anladığını kendi kendisine görsün diye sustuğunu, sonra bize oradan ayrılacağımız için eşyalarımızı toplamamızı söyleyerek kalkıp bahçeye çıkacağını sandık. Ama kalkmadı, bir şey de demedi, yine de işin sonunda mutlu olduk çünkü Ranjan yengenin babamın yüzünde gördüğü her neyse onu herhangi bir sözlü cevaptan daha çok korkutmuştu. Yengemin yüzü bozardı, sertliğini kaybeder

gibi oldu. *Chaa*⁸ bardağını bir yudum almak için kaldırdığında, ağzı açık kaldı.

İşte o anda Pavan amca sessizliği bölüp konuştu. Yavaş yavaş ama güvenle. O yıl bahar erken gelmişti. Atkestanesi ağacındaki çiçekleri görmeliydik ona göre. Noel ışıkları gibiydiler. Bir de sakuralar vardı, bütün bahçe bir haftalığına bembeyaz olmuştu. Biz yemeğimizi yedik, Pavan amca konuştu ve işler, bir bakıma sıradan görünen bir ritme oturdu. Bahçeden üstümüze hafif bir esinti geldiğini hissettik. Pavan amca ellerini bir beze sildi, ayağa kalktı ve kâselerimizi tekrar doldurmak için *gulab jamun*'ları masaya getirdi.

Kaşıklarımızı tekrar kaldırdığımızda, Ranjan yenge tabağına bakarak hüznle, "Ah!" dedi. "O gün." Ve ağlamaya başladı. Sarisinin boşta duran ucunu tutup gözlerine bastırdı. Sonra da başını çevirip gözyaşlarının arasından Khush'a gülümsedi.

Kısık sesle devam ederek, "Görmüştüm seni," dedi Khush'a, "otoparkta, her şey bittikten sonra."

Annemin cenazesinden bahsediyordu, dışarı çıkan akrabalarımızı karşılamak için yan yana dizildiğimizde Khush'un sessizce ağlayışını anlatıyordu. Ranjan yenge, Khush'a öyle bir üzüntüyle baktı ki her şeyi unuttuk. Khush elini masada kendi tabağıyla Ranjan yengenin tabağının arasına koydu. Yanımdaki Mona'nın sandalyesi, yerde fena bir gıcırta çıkardı, ben de elimi *chaas* bardağıma doğru götürdüm, ama uzun bardak devrildi, *chaas* dökülüp masa örtüsüne yayıldı.

Ranjan yenge, "Gopi," diye mırıldandı. Adımın zikredilmesiyle yüzüm bir daha kızardı ama Ranjan yenge beni azarlamıyordu. Ayağa kalkarken, örtüyü kaldırıp katlarken, hatta *chaas*'ın örtüden sızıp masasına kadar geçtiğini gördüğünde bile yüzünde sabit bir huzur vardı. O etrafımda dolanırken, ortalığı silip bir şeylerin yerini değiştirirken ben öylece oturdum.

8 Hint usulü ev yapımı yoğurt, su ve baharatlarla hazırlanan içecek. [Ç.N.]

CHETNA MAROO

Western Lane

"Maç sırasında kortta aslında yapayalnızsındır. Öyle de olman gerekir. Çıkış yolunu kendin bulman gerekir. Vuruşlara karar verip ihtiyaç duyduğun alanı açman gerekir. T noktasından uzaklaşmaman gerekir. Kimse sana yardım edemez. Kimse senin yerine odaklanamaz, yenilmekten senin adına korkamaz."

Hayat bazen tek başına girdiğimiz bir karşılaşmaya benzer; kalabalığın ortasında yalnız, sessiz, tetikte ve adım adım ilerlediğimiz bir karşılaşma... Annesini yeni kaybetmiş, 11 yaşındaki bir kızın, Gopi'nin hikâyesini anlatan *Western Lane*, bu yalnızlığı ve kendini aşma sürecini anlatıyor.

İngiltere'de yaşayan göçmen bir ailenin en küçük kızı Gopi, kendini bildiğinden beri elinde raket, ablalarıyla birlikte antrenmanlara katılır. Annelerinin ölümünden sonra ise babaları, onları sessiz ve sıkı bir çalışma rutinine sokar; böylece duvar tenisi bu üç kız kardeşin bütün dünyası olur. Servisler, sert vuruşlar ve düşüşler arasında yeteneğiyle gitgide ablalarından ayrılan Gopi bir yandan kendini bulmaya ve aşmaya çalışırken bir yandan da dünyayı ve insanları gözlemleyerek anlamaya çalışır.

Yazar Chetna Maroo'nun ilk romanı *Western Lane*, kayıp sonrası yas sürecini, sporun iyileştirme gücünü ve kardeşliği işleyen; yalnızlık ve sessizliğin gücünden beslenen bir büyüme hikâyesi.

"Kederle boğuşan bir ailenin hikâyesini berrak bir anlatımla, derin çağrışımlar yaparak aktaran bir ilk roman." **Booker Ödülü Jürisi**

delidolu.com.tr

Facebook, Twitter, Instagram icons

Delidolu Yayınları

ISBN: 978-605-5060-68-8

9 786055 060688